

lekötelező liberalitásáért, melylyel a codex lefényképezését megengedni sziveskedett, továbbá Dvorzsák Miksa könyvtárnok úrnak, ki tanulmányaim czélját egész odaadással előmozdította s lehetővé tette hogy a codexet a helyszínén a megszabott hivatalos időn túl is használhattam, valamint a Trouhlač és Patera uraknak is, kik először e codex nyomára vezettek, hálás köszönetemet kifejezni.

RÉGI HAZAI KÖNYVFELJEGYZÉSEK A BUDAPESTI EGYETEM KÖNYVTÁRÁBAN.

Közli: Szilágyi Sándor.

Körülbelül egy éve múlt, hogy tisztelt barátom Fraknói Vilmos a szakemberek figyelmét a régi könyvtáblák borítékjára hívta fel s oly fényes eredménnyel, hogy azóta egy egész halmaz régi magyar nyomtatvány emléke lett felelevenítve.

A könyvtáblák, könyvzímek azonban olykor más tekintetben is fontosak: régi birtokosuk felirták rá neveiket, sőt olykor más nemű feljegyzéseket is tettek — s megesik, hogy azok néha egy könyvnek érdekes történetét tárják fel a vizsgáló előtt, míg az utóbbiakból olykor történeti adatokat olvasunk le. Nincs kétség benne, hogy ha a könyvek provenientiáját igazoló feljegyzésekre országszerte figyelem fordítatik, képesek leszünk egyes nevezetesebb emberek könyvtárait is összeállítani. ¹⁾

Én ezuttal az egyetemi könyvtárból 12 könyv provenientiáját mutatom be az olvasónak.

¹⁾ Tudomásunk szerint a magyarországi középkori könyvtári viszonyok tanulmányozásával egy bibliographusunk évek óta foglalkozik s ez irányban már jelentékeny anyagot gyűjtött össze. Örvendünk hogy t. cikkíró úr a mohácsi vész utáni könyvtári viszonyokat tette tanulmány tárgyára, mely célra a régi könyvfeljegyzések 1711-ig nagybecsű adalékokat szolgáltatnak. Megvagyunk róla győződve, hogy ezen tanulmányok számos régi hazai könyvtár és bibliophilnek emlékét fogják felszínre hozni, miáltal mivelődés történetünk egy nagyfontosságú fejezettel gyarapodik.

Szerk.

I.

»Incipit Summa Theologiae edita a fratre Thoma de Aquino ordinis praedicatorum« fol.

Col: »Explicit opus primae partis Sancti Thomae ab Aquino diligenter emendatum ab excellentissimo sacrae Theologiae doctore magistro Francisco de Neritono ordinis praedicatorum per magistrum Albertum de Staendael.

Anno Dni MCCCCLXXIII. die V. mensis octobris«

ezimű könyv első lapján köv. ajánlat olvasható a XVII-ik század elején kelt irással:

»Librum hunc in tumultu belli Hungarici a militibus transeuntibus comparatum donat Franciscus Hrabecius minister ecclesiae Belasensis Reverendo admodum et doctoviro D. Nicolao J. Ministro Ecclesiae Nagy-Tapolcsanensis laudatissimo in pignus amicitiae Idem m. p.«

II.

Forliviensis azon (1475) példánya, melyről Pray Index Libr. Rar. I. 411 emlékszik, a Mossoczgy példánya volt. Nevét ekkép jegyezte be:

Zacharias Mossoczius Prot. Ap^{cus} Archid. Trenchiniensis Vicarius Nittriensis.

De Gradibus Matth. két kötetes művének Pray (Ind. Lib. R. I. 453) által felemlített példányába is beírta nevét:

»Zacharias Mossoczius Prot. Ap. Archid. Trenchiniensis.«

Ezen könyv címét leírta a boríték-lapra s nevét is aláírta: Zacharias Mochocj.

Mind e könyveket 1639-ben Kecskés János a pozsonyi jezsuitáknak ajándékozta.

III.

Aggregator Paduanus de medicinis simplicibus.

h. és é n. de 1470 és 80 közti években nyomott munka (Pray Index I. k.)

Mossoczy kezével az első lapon:
 Don dis Aggregator Patauinus

Zach^{ar} Moshocj
 Eppj Nitrien.

IV.

Stattus Papinianus Thebassának Placidus Lactantius magyarázataival Velencei 1480-iki kiadásán olvasható a kötés levelén:

Ex Bibliotheca R^{mi}. D.
 Pauli Bornemjzza.
 1581.

Az első levelen:

Zach. E. Vacien. ex Bibliot. quondam R^{mi}
 D. Abstehemi E. T.

Kecskés János ajándékából 1639. a pozsonyi jezsuiták birtokába került.

V.

Savonarola Mihály »Practica de egritudinibus a capite usque ad pedes.«

Velence 1486 maj. 10.

A 2-ik levélen: (aj hiányzik)

»Zacharias Mossoczius Prot. Ap^{cus} Comes
 p Archidiaconus Trenchiniensis Vicarius N
 Posteaquam Anno 1571 a die August usque 20 graui mor«

Ez is Kecskés 1639-iki ajándéka.

VI.

Fen prima quarti Canonis Auicenne principis cum explanatione Jacobi de partibus medicine facultatis professoris excellentissimi et tabula eiusdem.

Col. Impr Lugduni Anno 1498 nono Kalendas januarij.

A címlapon: Zacharias Mossoczius
 ex Bibliotheca Magⁱⁱ
 Christoph. Országh Lt. 1659.

210 Régi hazai könyvfeljegyzések a budapesti egyetem könyvtárában.

Kecsksés János 1639-iki ajándékaival került a pozsonyi jezsuiták birtokába.

VII.

»Castigationes Plinianae Hermolai Barbari Aquileiensis Pontificis« című »Romae Idibus Feb. 1513« Eucharius Argenteus Germanus által nyomtatott könyv igen érdekes provenientiája a czimlap első oldalán ekkép van leírva :

»Sum Sigismundj Thorda
Pannonij

Postea vero Zach Moshocj Eppi Tiniensis 1572.
Hinc Doctoris Nicasij Elebodij 1574.
Sed postliminius (?) ab obitu eiusdem
Doctoris et praeceptoris suj dilectj
Zachariae Mosshocj Eppi Nitriensis«
1582.

Az első két sor magának Tordanak írása, a többi pedig mind a nyitrai püspöké.

VIII.

»Lepida Lactantii Firmiani opera« 4o Párisban Jehan Petitnél 1513-ban nyomtatott könyv provenientiájára vonatkozólag ezt olvassuk a táblán:

»Liber Georgij Prybyzlawlich de Hrastowicza per venerabilem quondam magistrum Gasparum Zepetnekiensem Canonicum et vicarium Wespriemiensem nec non plebanum egerzegiensem legatus.

Anno Domini 1563.«

IX.

Dioscorides »De medicina materia Lib. V. De laetalibus venenis« 1529-iki kölni kiadása a czimlapon sajátkezű irással olvassuk :

Zachariae Moshoczii
Eppi Tininiensis
A^o 1572.

X.

Benedictus Alexander »Omnium a Vertice ad calcem morborum signa, causae, indicationes et remediorum compositiones« című Basel 1539-ben megjelent művében a 7-ik l. következő érdekes vers van:

Ungari et Germani utuntur hac regula:
Si tibi forte nocet nocturna potatio vini
Mane statim rebibas: fiet tibi sic medicina.

XI.

Lichtenau Conradus abbas urspergensis »Chronicum absolutissimum a Nyno Assyriorum rege usque ad tempora Friderici II. Imp.« című Basiliae MDLXIX. fol. megjelent művének táblájára a tulajdonos ekkép írta be nevét:

Aeternitas.

Hic murus aheneus esto.

Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.

Valerianus Edmundus

Archidiaconus Nogradiensis

Metropol. Eccclae Strigoniensis

Canonicus.

In Castro Bitschensi Anno

1629. 14. octobris.

XII.

Neander: »Orbis Terrae Divisio Lipsiae 1586« című műve függelékében közöl hozzáírott leveleket és verseket. Az utolsó ezek sorában »Ad Stephanum regem Poloniae serenissimum ac potentissimum gratulatoria et supplicatoria«, melyet Stolberg 1580. jan. 8-án írt. Üdvözli Báthori Istvánt a muszkákon nyert diadalaiért s kéri, hogy a Dembinszky által lefoglalva tartott Meck-féle jószágokat adassa vissza.